

9. Pliachenko, T. M. (2010). Pidhotovka maibutnoho vchytelia muzyky do roboty z uchnivskymy orkestramy ta instrumentalnymy ansamblamiy [Preparing future music teachers to work with student orchestras and instrumental ensembles]: monohrafiia. Kirovohrad: «Imeks-LTD». 428 s. [in Ukrainian].

10. Psihologiya truda, inzhenernaya psihologiya i ergonomika (2015). [Psychology of work, engineering psychology and ergonomics]: uchebnik dlya akademicheskogo bakalavriata / pod red. E. A. Klimova, O. G. Noskovoï, G. N. Solncevoi. Moskva: «Yurait». 618 s. [in Russian].

11. Rudyshyn, S. D. (2013). Systemnyi pidkhd do vyshchoi osvity v Ukraini: osvichenist, kompetentnist, natsionalni tsinnosti [Systemic approach to higher education in Ukraine: education, competence, national values]. Pedahohika i psykhohohii: Visnyk NAPN Ukrainy. № 3 (80). S. 69–75 [in Ukrainian].

12. Sotsiolohe-pedahohichniy slovnyk (2004). [Sociological and Pedagogical Dictionary] / uklad. S. U. Honcharenko, V. V. Radul ta in.; za red. V. V. Radula. Kyiv: EksOb. 304 s. [in Ukrainian].

13. Filosofskyi slovnyk sotsialnykh terminiv (2005). [Philosophical Dictionary of Social Terms] / za zah. red. V. P. Andrushchenka. Vyd. 3-ye, dop. Kyiv; Kharkiv: «R.Y.F.». 672 s. [in Ukrainian].

14. Formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu (2011). [Formation of Future Teacher's Professional Competence in a Higher Educational Institution]: naukovyi posibnyk / pid zah. red. S. I. Yakymenko. Kyiv: Vydavnychiy Dim «Slovo». 464 s. [in Ukrainian].

15. Chepeleva, N. V. (2002). Psihologicheskie mehanizmy ponimaniya i interpretacii lichnogo opyta [Psychological mechanisms for understanding and interpreting personal experience]. Aktualni problemy psykhohohii. T. 2: Psykhohohichna hermenevtyka / za red. N. V. Chepelievoi. Kyiv. Vyp. 2. S. 3–13 [in Russian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛЯШЕНКО Ольга Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка інструменталістів-виконавців в умовах університетської освіти; методика викладання інструментально-виконавських дисциплін у вищій школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LIASHENKO Olga Dmytrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Instrumental Performance Skills, Faculty of Music and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv University.

Research interests: professional training of instrumentalists-performers in the context of university education; teaching methods for instrumental-performing disciplines in higher education.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 371.124

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-217-221

ЛЯШЕНКО Ростислав Олександрович –

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Центральноукраїнського державного педагогічного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3554-8861>

e-mail: r.ljashenko@gmail.com

РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ

В статті автором проаналізовано мотиваційну основу професійної самоактуалізації особистості; обґрунтовано зміст та структуру професійної мотивації особистості; охарактеризовано вплив мотивації на професійну діяльність особистості; окреслено взаємозв'язок мотивації та професійної самоактуалізації майбутніх фахівців.

Вивчення мотиваційної сфери особистості майбутніх фахівців дає можливість цілеспрямованого прогнозування та стимулювання їх професійного саморозвитку. Самоактуалізація як інтегративна характеристика особистості, слугує підсиленням професійних можливостей. Встановлення взаємозв'язку мотивації як однієї з основ професійної самоактуалізації особистості майбутнього фахівця необхідно для розуміння факторів, чинників та змін в професійній діяльності, що визначають її.

Особливе значення при вивченні професійної діяльності належить мотивам й мотивації, які визначають такі важливі її параметри, як енергію, спрямованість, тривалість тощо. Поділ на мотиви й мотивацію зумовлений відношеннями між потенційним й актуальним, структурним та потенційним, диспозиційним та функціональним, особистісним та ситуаційним. Перші складники цих відношень зазвичай позначаються як мотив і слугують стійким особистісним утворенням, що здійснює диспозиційний вплив на поведінку. Другі складники зазначених відношень часто характеризуються як сукупність факторів, що утворюють мотивацію.

Майбутній фахівець в усвідомленій формі ставить завдання, досягнення якого є метою його діяльності. В його бажанні виявляються потреби та інтереси, які в структурі діяльності є мотивами: стимулами, реальною рушійною силою дій, потужними регуляторами поведінки.

В процесі вивчення професійної самоактуалізації враховуються соціально-професійні вимоги як фактори впливу на самооцінку, самотвердження, самовизначення, професійну самосвідомість, на мотивацію досягнень у професії, на мету професійного зростання. Виникає необхідність узгодити внутрішні мотиви, інтенції людини й умови соціально-професійної діяльності. Результатом цього є розвиток мотивації і активності особистості у професійному зростанні і самоактуалізації.

Ключові слова: мотивація, мотив, особистість, діяльність, самоактуалізація, професійний саморозвиток.

LIASHENKO Rostyslav Oleksandrovych –

Candidate of Pedagogical Sciences,

Senior Lecturer of the Department of Pedagogy and Special Education
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State

Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3554-8861>

e-mail: r.ljashenko@gmail.com

DEVELOPMENT OF MOTIVATION OF FUTURE SPECIALIST'S PERSONALITY IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL SELF-ACTUALIZATION

In the article, the motivational basis of personality's professional self-actualization has been analyzed; the content and structure of personality's professional motivation have been substantiated; the influence of motivation on the personality's professional activity has been characterized; the relationship between motivation and future specialist's professional self-actualization has been outlined.

Studying personality's motivational sphere of future specialists makes it possible to purposefully predict and stimulate their professional self-development. Self-actualization as an integrative characteristic of the individual serves to strengthen professional capabilities. Establishing the interrelationship of motivation as one of the bases of professional self-actualization of the future specialist's personality is necessary for understanding the factors, causes and changes in professional activity that determine it.

Motives and motivations, which determine such important parameters as energy, orientation, duration, etc., are of special importance when studying professional activity. The division into motives and motivation is determined by the relationship between potential and actual, structural and potential, dispositional and functional, personal and situational. The first components of these relationships are usually designated as a motive and serve as a stable personal formation that exerts a dispositional influence on behavior. The second components of these relations are often characterized as a set of factors that form motivation.

The future specialist consciously sets a task, the achievement of which is the goal of his activity. In his/her desire, needs and interests are revealed, which in the structure of activity are motives: incentives, the real driving force of actions, powerful regulators of behavior.

In the process of studying professional self-actualization, socio-professional requirements are taken into account as factors influencing self-esteem, self-affirmation, self-determination, professional self-awareness, motivation for professional achievements, and the goal of professional growth. There is a need to reconcile person's internal motives, intentions and the conditions of social and professional activity. The result of this is the development of personal motivation and activity in professional growth and self-actualization.

Keywords: motivation, motives, personality, activity, self-actualization, professional self-development.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Усвідомлення й осмислення себе як професіонала дозволяє людині пізнати свої реальні здібності та можливості, потенційні резерви свого розвитку та саморозвитку як суб'єкта професійної діяльності. Розуміння особистості, яка має будь-яку мотивацію, дозволяє розглядати самоактуалізацію як внутрішній процес, як вияв прагнення до діяльності, обов'язковою характеристикою якої є цілеспрямованість і критерій успішності якої є обов'язковим.

Від соціальних умов та відносин, соціальної діяльності залежить, які мотиви стануть домінуючими, визначатимуть риси особистості, її здатність регулювати й контролювати свої різноманітні потреби та інтереси, змінювати свою мотиваційну сферу.

Вивчення мотиваційної сфери особистості майбутніх фахівців дає можливість цілеспрямованого прогнозування та стимулювання їх професійного саморозвитку. Самоактуалізація як інтегративна характеристика особистості, слугує підсиленням професійних можливостей. Встановлення взаємозв'язку мотивації як однієї з основ професійної самоактуалізації особистості майбутнього фахівця необхідно для розуміння факторів, чинників та змін в професійній діяльності, що визначають її.

Для того, щоб стати активним учасником професійної самоактуалізації, майбутній фахівець повинен сформувати певну систему якостей та умінь, розвинути активність, здатність працювати в сучасних умовах, уміння підтримувати стабільність у своєму житті, гнучкість у прийнятті рішень, уміння конструктивно розв'язувати проблеми, що виникають.

Мета статті – на основі аналізу джерел наукової літератури проаналізувати мотиваційну основу професійної самоактуалізації особистості, обґрунтувати зміст та структуру професійної мотивації особистості та охарактеризувати взаємозв'язок

мотивації та професійної самоактуалізації майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців знаходить розгляд у наукових працях дослідників Сисоевої С. О. [21], Зязюна І. А. [20], Кічук Н. В. [15], Бех І. Д. [12], Лебедика М. П. [18], Кушнір В. А. [17], Кремень В. Г. [16], Канишевської Л. В. [14] та ін.

Питанням самоактуалізації займалися західні психологи гуманістичного напрямку: К. Гольдштейн [4], А. Маслоу [1], К. Роджерс [9], Е. Фромм [3], які розглядали прагнення особистості до самоактуалізації.

Для представників мотиваційних теорій (В. Врум [11], А. Маслоу [1], Ф. Херцберг [5], Є. Роу [7] та інших) властивим є прагнення виявити внутрішні сили особистості, які спонукають її до відповідного типу професійної поведінки і діяльності. В них виділяється активність суб'єкта діяльності, його цілісність, необхідність співвіднесення зовнішніх впливів з внутрішніми умовами. Є. Роу [7], зокрема, зазначає значущість для самовизначення стійких особливостей мотиваційно-потребнісної сфери, а зрілість інтересів, усвідомленість цілей та сила мотивації розглядаються як основні компоненти, які необхідні для успішності вибору професії.

Теорії «індивідуальності» трактують професійний розвиток як процес формування й закріплення саморозуміння, а професійний вибір як спробу реалізувати свою «Я – концепцію» подані у працях К. Роджерса, Д. Сьюпера, Л. Тайлера, Д. Тідемана, Д. Холланда та інших дослідників.

Центральна ідея структурних теорій полягає у тому, що й професійний розвиток, й професійна поведінка змінюються на різних етапах життя в різних умовах (С. Аксельрод, Є. Гензберг, В. Гінзбург, Д. Міллер, Д. Сьюпер, Д. Херм та інші).

Однією із найбільш цікавих та прогресивних вважається концепція «професійної зрілості»

Д. Сьюпера [10], де вибір професії є подією, але сам процес професійного самовизначення (побудови кар'єри) визначається як постійно змінювані вибори, в основі яких знаходиться «Я – концепція» особистості – відносно цілісно утворення, яке постійно змінюється в міру дорослішання людини.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Кожному життєвому етапу розвитку особистості притаманна відповідна провідна діяльність, яка забезпечує формування мотиваційно-потребнісної сторони розвитку. Обираючи конкретну професію, особистість, робить вибір стрижневої мотиваційно-сміслової домінанти життєдіяльності, основних опорних точок у просторі свого життєвого шляху, які потім будуть визначати життєві прояви, зумовлювати соціальні ролі, позиції та стереотипи сприйняття, соціокультурної поведінки, критерії оцінок навколишнього.

Мотивація визначається як спонукання до діяльності людини, пов'язане із задоволенням певних потреб; сукупність внутрішніх психологічних умов, що спричиняють і спрямовують людські дії та вчинки і керують ними [13]. Професійна мотивація особистості майбутнього фахівця як сукупності мотивів поведінки й діяльності, часто пов'язується із зорієнтованістю на отримання майбутньої професії, бажанням досягти кращого результату, вмотивованістю обраною спеціальністю, змагальністю з іншими, а також відкриттям професійних перспектив. Провідну роль відіграє ціннісно-мотиваційна сфера особистості: кар'єрні, смисложиттєві орієнтації, мотивація досягнень та задоволеність професійною діяльністю.

Особливе значення при вивченні професійної діяльності належить мотивам й мотивації, які визначають такі важливі її параметри, як енергію, спрямованість, тривалість тощо. Поділ на мотиви й мотивацію зумовлений відношеннями між потенційним й актуальним, структурним та потенційним, диспозиційним та функціональним, особистісним та ситуаційним. Перші складники цих відношень зазвичай позначаються як мотив і слугують стійким особистісним утворенням, що здійснює диспозиційний вплив на поведінку. Другі складники зазначених відношень часто характеризуються як сукупність факторів, що утворюють мотивацію.

У психології говорять про мотиви особистості й мотиви діяльності. Так, наприклад, визначають мотиви як усвідомлені властивості особистості, спонукання поведінки й діяльності. Як зазначають Л. Х'ел та Д. Зіглер [6], Г. Олпорт виокремлює такі риси психологічно зрілої людини: функціональну автономію й усвідомленість мотивів поведінки; широкі межі Я; здатність до теплих, сердечних соціальних стосунків без власницьких почуттів, до співчуття; емоційну нестурбованість і самоприйняття; реалістичність сприйняття, досвіду, мети; здатність до самопізнання й почуття гумору; цілісну життєву філософію.

А. Маслоу [19, с. 49] розглядав людину як «істоту, що бажає», яка мотивована на пошук особистої мети. Характеризуючи особистість, здатну само реалізовуватися, він надавав перевагу прагненню до досягнення метапотреб, які роблять життя людини осмисленим, наповненим, спричиняють вершинні хвилювання. Однак шлях до самоактуалізації відкривається тільки після того, як людина задовольняє дефіцитарні потреби.

К. Роджерс [8] виділяє такі особистісні характеристики: відкритість до хвилювання, екзистенційний спосіб життя, організаційна довіра (здібність приймати свої внутрішні відчуття й орієнтуватися у виборі поведінки на них, а не на зовнішні обставини), емпіричну свободу (здатність робити вільний і відповідальний вибір), креативність.

Обираючи шляхи й засоби професійної самоактуалізації, людина співвідносить свої бажання з можливостями і необхідністю. Зміст цих елементів зумовлюється ціннісними орієнтаціями, смисложиттєвими установками людини, її мотиваційно-потребнісною сферою.

К. Гольдштейн називав потребу в самоактуалізації основною, провідною, оскільки реалізацію будь-якої іншої потреби він розглядав як необхідну передумову для самоактуалізації. Відмінності у напрямках і меті самоактуалізації пов'язані з різними внутрішніми потенціями людей і з різницею у перешкодах, які виникають на шляху особистості, що самоактуалізується із зовнішнім оточенням. Подолання цих перешкод веде або до пристосування до середовища, або ж до оволодіння ним, здобуття більш ефективних способів поведінки. При цьому К. Гольдштейном самоактуалізація подавалася, як жорстко соціально детермінована: як здатність людини «використовувати всі свої можливості настільки, наскільки це дозволяє навколишній світ» [19, с. 157].

Якщо йдеться про життєдіяльність особистості, то враховуємо потреби, мотиви, активність, побудову та оперування образами, їх перебудову, оцінні процеси, організацію, самоорганізацію тощо. Однак усе це поза тими вимогами, із якими пов'язані соціалізованість та окультуреність, а це реалізує індивідуальний принцип власних потреб, а все інше – предмети їх задоволення. Для того, щоб людина вийшла за межі цього, їй необхідно зустрітися з диктатом нормативних просторів, зростити механізми, що відповідають вищим психічним функціям. Це стосується активації та пізнання, всієї інтелектуальної роботи, оцінки й організації поведінки тощо.

На думку Р. Бернса [2], учитель з позитивною Я-концепцією, випробовуючи потребу в самоактуалізації, створює на уроці позитивний клімат і сприяє внутрішньому розвитку школярів. Я-концепція може виявитися і джерелом мотивації до творчості. Я-концепція, будучи джерелом очікувань, з одного боку, стимулює творчість учителя, особливо якщо той упевнений в своїх творчих можливостях, з іншого – стимулює творчість учнів, оскільки творчий вчитель і від учнів може очікувати творчих проявів.

Дослідження впливу ціннісних орієнтацій на розвиток професійної мотивації майбутніх учителів демонструють, що процес розвитку професійної мотивації навчальної діяльності студентів-майбутніх учителів, який виявляється в посиленні професійної спрямованості, професійного інтересу, у розвитку професійних здібностей, умінь, навичок, професійної самосвідомості студентів, зумовлюється кількома особливостями: особливостями структурної будови потребнісно-мотиваційної сфери особистості студентів; ціннісними орієнтаціями, мотиваційною спрямованістю процесів розвитку, особистісно-професійними рисами, установками; факторами розвитку професійної мотивації; психологічними особливостями структури професійної самосвідомості особистості студентів, зумовленими в основному

внутрішніми причинами, що детермінують самостійну роботу студента як суб'єкта навчальної діяльності (високий рівень саморегуляції, самоконтролю поведінки тощо); усвідомлення студентами власних особистісних, професійно важливих якостей, що визначають успіх їхньої майбутньої професійної діяльності; використанням адекватних цим завданням форм, методів і прийомів професійного навчання [22].

Через цілепокладання сучасний стан як момент діяльності пов'язується з майбутнім, тому вибір цілей та засобів їх досягнення виконує регулювальну функцію у поведінці особистості. Майбутній фахівець в усвідомленій формі ставить завдання, досягнення якого є метою його діяльності. В його бажанні виявляються потреби та інтереси, які в структурі діяльності є мотивами: стимулами, реальною рушійною силою дій, потужними регуляторами поведінки.

Зростання рівнів організації особистості обов'язково веде до зміни життєвої мети, поставленої людиною. Будь-який рівень вищого порядку (якості) знаходить свій прояв у самовизначенні людини. Важливою соціально-психологічною закономірністю, розвитку особистості є те, що особистість є носієм і виразником суспільного і колегіального інтересів. Але вона може їх свідомим суб'єктом лише на певному рівні розвитку самоактуалізації, коли особистість самовизначалася і в зв'язку з цим вона розвиває свою мотивацію, підвищує відповідальність і активізує самопрезентацію.

Висновки та перспективи подальшого дослідження напрямку. Продуктом аналізу концепції самоактуалізації є розуміння індивідуальної здатності людини до саморозкриття через досвід діяльності, можливості вияву у собі унікальної і неповторної сутності, у визначенні напрямку і засобів особистісного зростання. Соціально-професійні вимоги є факторами впливу на самооцінку, самоствердження, самовизначення, професійну самосвідомість, на мотивацію досягнень у професії, на мету професійного зростання. Тут причиною професійної самоактуалізації є необхідність узгодити внутрішні мотиви, інтенції людини й умови соціально-професійної діяльності. При цьому професійна освіта забезпечує професійне самовизначення, спрямоване на вияв професійної самосвідомості, мотивації успіху, програмування шляху досягнення, що дає можливість цій професійній діяльності. Результатом цього є розвиток мотивації і активності особистості у процесі самоактуалізації і професійного зростання.

Дослідження мотиваційного аспекту проблеми професійної самоактуалізації особистості не вичерпується розглядом змістовно-структурних взаємозв'язків, і передбачає необхідність подальшої розробки в руслі пошуку та обґрунтування умов і засобів, що стимулюють процеси самопізнання, саморозвитку, самоактуалізації, визначення цілей та проєктування перспектив індивідуальної професійної діяльності майбутніх фахівців.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Abraham H. Maslow. Motivation and Personality (2nd ed.) N.Y.: Harper & Row, 1970.
2. Burns, R. B. Self-Concept Development and Education. Holt, Rinehart and Winston, 1982.
3. Fromm, E. Man for Himself, New York: Holt, Rinehart and Winston, 1947.
4. Goldstein, K. Human Nature, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1940.

5. Herzberg, F. Work and the Nature of Man, New York: World Publishing, 1966.
6. L.Hjelle, D.Ziegler. Personality Theories: Basic Assumptions, Research, and Application 3th ed. McGraw-Hill, 1992.
7. Roe, A., The Making of a Scientist, New York: Dodd, Mead, 1953
8. Rogers C. R. A Theory Of Therapy, Personality And Interpersonal Relationships, As Developed In The Client-Centered Framework. Psychology: a Study Of Science. Rogers C. R. Ed. By S. Koch. N. Y., 1959.
9. Rogers, C. On Becoming a Person, Boston, Mass. Houghton Mifflin, 1961.
10. Super, D. E. Self concepts in vocational development. In D. E. Super, R. Stariskevsky, N. Matlin, & J. P. Jordaan (Eds.), Career development: Selfconcept theory (pp. 1-26). New York: College Entrance Examination rd. 1963.
11. Vroom, V. Work and Motivation, New York: Wiley, 1964.
12. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.1 Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: наук. видання. К.: Либідь, 2003. 280с.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. 2004.
14. Канішевська Л. В. Виховуємо соціально зрілу особистість: [наук.-метод. посібник для педагогів інтернатних закладів] К.: Ін-т проблем виховання АГОІ України, 2009. 158 с.
15. Кічук Н.В. Формування творчої особистості вчителя. К.: Либідь, 1991. 96 с.
16. Кремень В. Г. Якісна освіта: сучасні вимоги. Психологія і педагогіка. 2006. № 4. С. 12–16.
17. Кушнір В. А. Особливості цілісності педагогічного процесу. Соціально-професійне становлення особистості: [монографія]. За ред. В. В. Радула. Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр ТОВ «Імекс ЛТД», 2002. С. 164–251.
18. Лебедик М. П. Технологія атестації цілісного розвитку особистості на основі оцінок соціальної зрілості учасників педагогічного процесу: [монографія]. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2003. 305 с.
19. Маслоу А. Психологія буття: Переклад. з англ.. Київ: Ваклер, 1997.
20. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія. За ред. І.А.Зязюна. К.: ВПЮЛ, 2000. 636 с.
21. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія. С.О.Сисоева, А.М. Алексюк, П.М. Воловик, О.І. Кульчицька, Л.Є. Сігаєва, Я.В. Цехмістр та ін.; За ред. С.О.Сисоевої. К.: ВПЮЛ, 2001. 502 с.
22. Радул В. В. Соціальна зрілість особистості : [Монографія]. Кіровоград, 2017. 442 с.

REFERENCES

1. Abraham, H. (1970). Maslow. Motivation and Personality (2nd ed.). N.Y.: Harper & Row.
2. Burns, R. B. (1982). Self-Concept Development and Education. Holt, Rinehart and Winston.
3. Fromm, E. (1947). Man for Himself, New York: Holt, Rinehart and Winston.
4. Goldstein, K. (1940). Human Nature, Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
5. Herzberg, F. (1966). Work and the Nature of Man, New York: World Publishing.
6. L.Hjelle, D.Ziegler. (1992). Personality Theories: Basic Assumptions, Research, and Application 3th ed. McGraw-Hill.
7. Roe, A. (1953). The Making of a Scientist, New York: Dodd, Mead.
8. Rogers, C. R. (1959). A Theory Of Therapy, Personality And Interpersonal Relationships, As Developed In The Client-Centered Framework. Psychology: a Study Of Science. Rogers C. R. Ed. By S. Koch. N. Y.
9. Rogers, C. (1961). On Becoming a Person, Boston, Mass. Houghton Mifflin.
10. Super, D. E. (1963). Self concepts in vocational development. In D. E. Super, R. Stariskevsky, N. Matlin, & J. P. Jordaan (Eds.), Career development: Selfconcept theory (pp. 1-26). New York: College Entrance Examination rd.

11.Vroom, V. (1964). Work and Motivation, New York: Wiley.

12.Bekh, I.D. (2003) Vychovannia osobystosti: U 2 kn. Kn.1 Osobystisno oriientovani pidkhid: teoretyko-tekhnologichni zasady: nauk. Vydannia [Personality Upbringing: In 2 books. Book 1. Personality Oriented Approach: Theoretical and Technological Foundations: science edition]. K.: Lybid.

13.Velykyi tlmachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy, 2004. [Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language] Uklad. i hol. red. V.T. Busel.

14.Kanishevska, L. V. (2009). Vychovuemo sotsialno zrilu osobystist: [nauk.-metod. posibnyk dlia pedahohiv internatnykh zakladiv] [Raising a Socially Mature Personality: [Scientific Method. Manual for Teachers of Boarding Institutions]. K.: In-t problem vykhovannia AHOI Ukrainy.

15.Kichuk, N.V. (1991). Formuvannia tvorchoi osobystosti vchytelia [Formation of Teacher's Creative Personality]. K.: Lybid.

16.Kremen, V. H. (2006). Yakisna osvita: suchasni vymohy. Psykholohiia i pedahohika [Quality Education: Modern Requirements. Psychology and pedagogy], № 4. Pp.12–16.

17.Kushnir, V. A. (2002). Osoblyvosti tsilnosti pedahohichnoho protsesu. Sotsialno-profesiine stanovlennia osobystosti: [monohrafiia] [Peculiarities of the Integrity of the Pedagogical Process. Social and Professional Development of Personality: [monograph]]. Za red. V. V. Radula. Kirovohrad: Polihrafichno-vydavnychiy tsentr TOV «Imeks LTD». Pp. 164–251.

18.Lebedyk, M. P. (2003). Tekhnolohiia atestatsii tsilnosti rozvytku osobystosti na osnovi otsinok sotsialnoi zrilosti uchasyvnyk pedahohichnoho protsesu: [monohrafiia] [Technology of Attestation of Integral Personality Development Based on Assessments of Social Maturity of Participants in the Pedagogical Process: [monograph]. Poltava. RVV PUSKU.

19.Maslow, A. (1997). Psykholohiia buttia: Pereklad. z anh.[Psychology of Being: translation from English]. Kyiv. Vakler.

20.Neperervna profesiina osvita: problemy, poshuky, perspektyvy, 2000. Monohrafiia [Continuous Professional Education: Problems, Searches, Prospects: Monograph]. Za red. I.A.Ziaziuna. K. VIPOL.

21.Pedahohichni tekhnolohii u neperervnii profesiinii osviti, 2001. Monohrafiia [Pedagogical Technologies in Continuous Professional Education: Monograph]. S.O.Sysoieva, A.M. Aleksyuk, P.M. Volovyk, O.I. Kulchytyska, L.Ie. Sihaieva, Ya.V. Tsekhmistr ta in.; Za red. S.O.Sysoievoi. K. VIPOL.

22.Radul, V. V. (2017). Sotsialna zrilist osobystosti : [Monohrafiia] [Social Maturity Of Personality]. Kirovohrad.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛЯШЕНКО Ростислав Олександрович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблема самоактуалізації та самореалізації особистості, феномен «само», професійна підготовка майбутніх фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LIASHENKO Rostyslav Oleksandrovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Pedagogy and Special Education, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: problem of self-actualization and self-realization of personality, phenomenon of "self", professional training of future specialists.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2022 р.

УДК 371.21: 004.382.7

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-221-225

МАГДЮК Ольга Вікторівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Хмельницького національного університету

ORCID: <http://orcid.org/000-0002-6778-3586>

e-mail: tychynska@ukr.net

РОГУЛЬСЬКА Оксана Олександрівна –

доктор педагогічних наук,

доцент кафедри іншомовної освіти та міжкультурної комунікації

Хмельницького національного університету

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5603-0274>

e-mail: oxana.rogulska@gmail.com

**ОСОБЛИВОСТІ МОБІЛЬНОСТІ ЯК ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩОЇ
ОСОБИСТОЇ ЯКОСТІ СТУДЕНТІВ**

Глобалізація освіти викликає справедливу критику самодостатності університетів будь-якої країни, головне завдання яких, підготовка компетентних фахівців. Більше того, сьогодні загальновідома є необхідність розширення академічної мобільності студентів. І тому, саме «академічна мобільність» та основні методологічні підходи до визначення сутності цього поняття розглядаються в статті. Досліджено мету, завдання, функції академічної мобільності студентів у контексті міжнародної освітньої інтеграції.

Значні зміни, що відбулися в суспільстві, докорінні зміни у сфері вищої освіти спричинили переосмислення цілей, завдань і методів організації навчання в нашій країні. Однією із головних цілей освіти стає підготовка кваліфікованих фахівців, здатних орієнтуватися в реальності, що постійно змінюється, опанувати нові сучасні технології, реалізувати їх на практиці і успішно освоювати принципово нові галузі та види діяльності. Успішно самореалізуватися та почуватися комфортно в сучасному суспільстві, а також забезпечити його сталий розвиток зможуть фахівці, здатні мобільно вдосконалювати самих себе та перетворювати професійну дійсність відповідно до вимог часу та сучасного суспільства.

Метою статті є розкриття сутності формування особистісної мобільності майбутніх спеціалістів. Активність особистості проявляється у вмінні мобілізувати свої можливості, реалістично оцінити події та знайти своє місце у навколишньому житті, відстоювати свої погляди, тощо. Таким чином, особистісна мобільність виражає тенденцію у прагненні людини досягти задоволення своїх матеріальних і духовних потреб, що все зростають.

У результаті здійсненого дослідження було зазначено, що академічна мобільність є однією з важливих умов розвитку та самореалізації особистості в сучасних умовах. Це дає можливість студентам: продовжити отримання подальшої освіти; самостійно формувати освітню траєкторію відповідно до інтересів, схильностей, потреб; отримати додаткові знання у суміжних